

Behajtani szabad

A követelésbehajtás korszerű módszere – a fizetési meghagyás

Minden vállalat életében nagy jelentősége van a kintlévőségek kezelésének. Tanulmányom első részében azokat a lehetőségeket tekintem át, amelyek mentén egy vállalatnak el kell járnia, ha el akarja kerülni az ezzel kapcsolatos veszteségeket. Sajnos azonban minden körültekintés ellenére előfordulhat, hogy a vevő mégsem fizet. Mit lehet tenni ilyenkor? Természetesen több lehetőség is rendelkezésre áll, jelen publikációmban a követelésbehajtásnak egy igen egyszerű, és népszerű módszerét, a fizetési meghagyásos eljárást fogom bemutatni.

During the operation of each company it has great importance of managing the outstandings. In the first part of my study I will review those possibilities, which help to avoid the losses associated with the absence of this approach. Unfortunately, however, in spite of all the care it can occur that the buyer did not pay. What can be done then? Of course, several options are available, a very simple and popular method of payment procedure will be introduced in my study: the payment order.

Néhány gondolat a kereskedelmi hitelről

Amikor egy vállalat értékesíti a termékét, igen nehéz döntési helyzet elé kerül. Megköveteli a készpénzes (azonnali) fizetést, vagy elfogadja a későbbi (határidős) fizetést, azaz más szóval kereskedelmi hitelt nyújt a vevőnek. A fizetési mód meghatározásánál több szempontot érdemes figyelembe venni: a termék sajátosságait, a vevő sajátosságait, az eladó pénzügyi lehetőségeit.

Egyedi, nagy értékű termékek esetén érdemes a lépcsőzetes fizetést választani: a kivitelezés egy-egy fázisában megkövetelni a vételár egy részét. Magas kockázatú vásárló, vagy romlandó termék esetén indokolt előrefizetést kérni. Kedvező lehetőség az esedékesség előtti fizetésre, azonnali fizetésre, vagy készpénzfizetésre adott árengedmény. Ebben az esetben határidős fizetésben állapodnak meg a felek, de rögzítik, hogy ha a vevő a lejáratú idő előtt fizet, akkor bizonyos százalékkal olcsóbban kaphatja meg a terméket. A legnagyobb kedvezményt az azonnali, készpénzes fizetés esetén kapja.

A vállalatoknak természetesen nincs mindig lehetőségük arra, hogy minden vevőnek más árat számítsanak fel, viszont lehetséges a vevők osztályba sorolása. Árengedményt kaphat az a vevő, aki nagy mennyiséget vásárol, vagy hosszú távú együttműködési szerződést hajlandó kötni. Így nem szükséges minden vevőt külön-külön elemezni, csupán meghatározni, hogy melyik értékesítési osztályba tartozik, és alkalmazni az adott osztályra vonatkozó szabályokat.

Régi, stabil ügyfeleknél ez nem is lehet probléma, hiszen jól ismerjük vevőink fizetési szokásait. Tudjuk jól, hogy az egyik mindig igénybe veszi a lehetséges fizetési kedvezményeket, és hamarabb fizet a határidőnél, egy másik kihasználja a maximális fizetési határidőt, és lejáratkor fizet, a harmadik pedig általában két-három hónap késedelemmel fizet.

A kereskedelmi hitel igen fontos rövid lejáratú forrás a vállalatok számára, különösen, ha korlátozott a bankhitelhez való hozzáférés lehetősége. A kereskedelmi hitel pénzügyi motívumait elemzi Ketskemény-Pálinkó-Szabó (2010). Cikkükben abból a nemzetközi szakirodalomban megtalálható empirikus kutatási eredményből indultak ki, hogy a korlátozott hitelhozáféréssel rendelkező vállalatok, bár korlátozottan, de képesek kereskedelmi hitellel helyettesíteni a bankhitelt. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a jobb hitelhozáféréssel rendelkező vállalatok banki hitelt közvetítenek azokhoz, akiknél ez csak korlátozottan áll rendelkezésre.

Hipotéziseik alátámasztására 18 pénzügyi mutatószám statisztikai elemzését használták a magyar feldolgozóipari vállalatok körében, de az elemzések nem igazolták a hipotéziseket. Arra a következtetésre jutottak, hogy a magyar feldolgozóiparban a vállalatok hitelhez valló hozzáférése alapján nem mutatható ki különbség a szállítói állomány nagyságában. Ez azt jelenti, hogy szemben a nemzetközi tapasztalatokkal, a magyarországi feldolgozóiparban nem érvényesül a nagyobb vállalatok hiteltranszformáló szerepe.

Szintén a kereskedelmi hitelek sajátosságait vizsgálta Szűcs-Havran-Csóka (2010). Cikkükben arra a paradox eredményre jutottak, hogy ha a szállítónak nincs információs előnye a vevőre vonatkozóan, akkor a „jól informált” esethez képest paradox módon több hitelt kaphat (ezt nevezik Ők „információs paradoxonnak”). Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a vállalkozások hitelfelvévő-képessége növelhető, ha a bank a vevőt is figyelemmel követheti.

Ha a vevő nem fizet, akkor a szállító sem képes tartozásait kifizetni, így alakulhat ki a lánc tartozás. Magyarországon 2005 óta a Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) végez negyedévente elemzéseket kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzetének, rövid távú kilátásainak feltárására vonatkozóan, melyben rendszeresen megbecsülik, hogy mekkora a vállalatok kintlévősége, a hitelfelvétel, a késedelmes fizetés, és a lánc tartozás. 2012 elején a következőkről számoltak be (Hajdu, 2012):

„A megkérdezett kis- és közepes vállalkozások partnereinek csaknem egyharmada rendszeresen a fizetési határidő lejárta után fizet: az elmúlt fél évben késedelmesen fizető üzleti partnerek átlagos aránya 32% volt 2012 januárjában, tehát az arány csökkent 2011 júliusa óta. .... A tartozási láncban résztvevő cégek aránya csökkent az elmúlt fél év során: míg 2011 júliusában a megkérdezett cégek 45%-a azért nem tudott fizetni szállítóinak időben, mert nekik sem fizettek a vevőik határidőre, addig idén januárra 41%-ra csökkent ez az arány.”

A körbetartozás oka nem csak a gyenge vállalkozói morál, hanem a vállalkozások gyenge tőkeereje, valamint jogszabályi hiányosságok is. Egy családi-, mikro-, vagy kisvállalkozást alapjaiban rengethet meg egy ki nem egyenlített követelés. A piaci verseny azonban nem engedi meg, hogy eltérjünk a piacon kialakult fizetési határidőktől, és csak az előre fizető vevővel kössünk szerződést.

Mit tehetünk, ha szeretnénk elkerülni ezt a helyzetet? Már a szerződéskötés előtt információkat kell beszerezni a vevőinkről, vizsgálni kell az új vevő hitelképességét, de meglévő üzleti kapcsolatunkat is folyamatosan felül kell vizsgálnunk.

Legalapvetőbb információs forrásunk a cégbíróságok által vezetett cégnyilvántartás. Itt túl sok adat nem szerepel a működésről, de elgondolkodtató, ha a nyilvántartásban nem találjuk üzleti partnerünket, vagy éppen az igencsak lehangoló „fa” jelölést (azaz „felszámolás alatt”) találjuk.

A cég működésének jellemzésére a mérleg és eredmény kimutatást használhatjuk, de gyorsan változó piaci körülmények között a múltbéli adatok nem nyújtanak garanciát a jövőre nézve. Pénzügyi alaptankönyvekben számtalan mutatószámot találhatunk, melyek kiszámolhatóak az adatokból. Különösen kedvelt az Edward Altmann nevéhez kapcsolódó Z mutató, ill. annak továbbfejlesztett változatai (Imre, 2007). Az eredeti modellt 1968-ban dolgozta ki, majd 1977-ben Haldemannal és Narayanannal közösen megalkotta a ZETA modellt. A ZETA modell a hosszú távú előrejelzésben hozott áttörést. Egy éven belül mindkét modell 90% feletti eredményt ad, de 3 éven túli időhorizonon az eredeti modell előrejelző képessége 50% alá csökken, a ZETA modellel azonban 80% körüli.

A kockázati indexek számolásakor azonban ajánlatos az elővigyázatosság. Ha túl szigorúra tesszük a mércét, akkor kiszűrünk jó üzleti kapcsolatokat is. Ha túl lazára, akkor egy kicsit nagyobb kockázatot vállalunk be. Mérlegelnünk kell tehát, hol legyen az elfogadási határ, hiszen a jó partnerek visszautasításával elveszített nyereség meghaladhatja a rosszak kiszűrésével elkerült veszteséget.

Ma már az interneten számtalan céget találunk, akik a vevőminősítés keretében kiszámolnak egy kockázati mutatószámot is (pl. a Dun & Bradstreet¹ Failure Score mutatója, a Quantitative Credit Research² RiskAware mutatója, vagy a Solidet³ Bisnode Rating mutatója, melynél 1 éven belül 90% valószínűséggel jelzik előre a csődöt), de ezek természetesen a legnagyobb titoktartás mellett készülnek.

Az előzőeken túl nagy szükség van olyan mutatószámokra, melyek a cég fizetőképességét, fizetési hajlandóságát, és fizetési pontosságát mutatják. Ezeket leginkább a korábbi üzleti partnerek felkeresésével szerezhetjük meg. Természetesen nem kizárólag azoknak a cégeknek a felkeresése javasolt, akiket leendő üzleti partnerünk referenciaként ajánlott, hanem meg kell próbálnunk minél több korábbi üzleti partnert felkutatni, így juthatunk a legpontosabb információkhoz.

Ha egy cég nem kíván ilyen számításokkal bajlódni, vagy nincs rá elegendő erőforrása, a fentebb említett, vevőminősítésre szakosodott cégek elkészítik a komplett vevőminősítést, melyben nem csak egy kockázati mutatószám szerepel, hanem cégadatok, gazdasági adatok, bankkapcsolatok, vagyoni helyzet, fizetési fegyelem, és igen sok más fontos információ a potenciális partnerről.

Szép kifejezés az intelligens partnermenedzsment. Ez azt jelenti, hogy a modern információtechnológia segítségével üzleti partnereinkről minél több információt begyűjtünk (természetesen szem előtt tartva az üzleti titok szentségét), és ezekre alapozva hozzuk meg üzleti döntéseinket. Ezt természetesen nem csak új vevőinkre, hanem meglévő üzleti kapcsolatainkra is alkalmazni kell, egészen a szerződéses kapcsolat végéig (jó, ha tudjuk, hogy egy üzleti partnerünk ellen felszámolási eljárás indul, vagy éppen hetekig nem veszi át a telephelyére küldött leveleket).

Napjainkra felértékelődött a credit management (követélmenedzsment) szerepe is. Gyorsan változó világunkban, a gyorsan változó piaci körülmények között már nem az a sikeres vállalkozó, aki sokat tud eladni, hanem az, aki úgy tud sokat eladni, hogy a vevők azt ki is fizetik. A creditmanagement többet jelent a fizetőképes vevők kiválasztásánál, a vevőminősítésnél, hitelezési döntések meghozatalánál, kockázatkezelésnél, vagy követelésbehajtásnál. Mindezeknek a rendszerbe szervezett egysége, melynek célja a vállalat biztonságos növekedése.

Minden óvintézkedés betartása mellett is előfordulhat, hogy egy számla kifizetése mégis elmarad. Ebben az esetben érdemes az adóssal tárgyalást kezdeményezni, és tisztázni, mi is az elmaradás

indoka. Ha csupán átmeneti pénzügyi zavarról van szó, megállapodás köthető halasztott fizetésről, vagy részletfizetésről.

De mit is tehetünk, ha minden tárgyalás hiábavaló, követelésünk behajtása kilátástalannak látszik? Itt térek rá tanulmányom tulajdonképpeni témájára, a közjegyzői fizetési meghagyásos eljárásra.

A fizetési meghagyásról általában

Publikációmban a követelésbehajtásnak egy igen egyszerű, és népszerű módszerét, a fizetési meghagyásos eljárást szeretném bemutatni Szécsényi-Nagy (2012a) konferencia előadása, a 2009. évi L tv. és az ide vonatkozó egyéb szakirodalmak alapján. Nem csak az egyszerűsége és népszerűsége indokolja, hogy felkeltette az érdeklődésem, hanem az a változás is, hogy a kormányzat a 2009. évi L. törvényben, 2010. június elsejétől a közjegyzők hatáskörébe utalta a pénzkövetelésekkel kapcsolatos fizetési meghagyásos eljárások intézését.

Ezt megelőzően a fizetési meghagyásokat korábban a bíróságok kezelték, de a nagy leterheltség miatt az ügyintézés hónapokig, akár egy évig is elhúzódhatott. Az új rendszerben a közjegyző elektronikus kérelem esetén három munkanapon belül, szóbeli és formanyomtatványon beadott kérelem esetén tizenöt napon belül köteles kibocsátani a fizetési meghagyást és a kötelezett belföldi címére kézbesíteni.

Az új rendszer hatékonysága már az első időkben bebizonyosodott: „A 23. Közép-Európai Közjegyzői Kollokviumon a Magyar Országos Közjegyzői Kamara elnöke kiemelte: 2010-ben hatszáz-ezer fizetési meghagyást bocsátottak ki a közjegyzők, mégpedig úgy, hogy nincs ügyhátralékuk. Dr. Tóth Ádám szerint az érdekvérvényesítő eljárások hatékonyságával hozzájárultak a működőképes gazdasághoz, a körbetartozások számának csökkentéséhez.” (Origo, 2011)

Amint azt kicsit korábban már említettem, Magyarországon 2005 óta a Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) végez negyedévente elemzéseket kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzetének feltárása céljából. Immár érdemes egymás mellé tenni a 2009-es és a 2012-es felmérések adatait. 2009-ben ezt írták (Tóth – Papp – Gyűrű, 2009):

„A vállalatok tartozásait és késedelmes fizetését vizsgálva az derül ki, hogy a 300 megkérdezett kis- és közepes vállalkozás 75,3%-ának több alkalommal is késedelmesen fizetett legalább egy partnere az elmúlt fél évben. Az eredmények azt mutatják, hogy – az elmúlt évekhez hasonlóan – 2009 elején is a kisebb cégeket sújtja nagyobb arányban a késedelmes fizetés problémája és a lánctartozás. Az 50 főnél kisebb cégek körében átlagosan 43%-os a több alkalommal késedelmesen fizető partnerek aránya, valamint az értékesített termékek vagy szolgáltatások ellenértékének átlagosan 40%-a folyik be legalább egy héttel a fizetési határidő után.”

2012-ben viszont komoly előrelépést láthatunk (Hajdu, 2012):

„A megkérdezett kis- és közepes vállalkozások partnereinek csaknem egyharmada rendszeresen a fizetési határidő lejárta után fizet: az elmúlt fél évben késedelmesen fizető üzleti partnerek átlagos aránya 32% volt 2012 januárjában, tehát az arány csökkent 2011 júliusa óta.”

A fenti adatok szerint tehát a késedelmes fizetések 75%-ról 32%-ra csökkentek. Természetesen igen komoly kutatást igényelne a pontos hatótényezők feltárása, de egészen biztos, hogy a fizetési meghagyásos eljárás felgyorsulása, hatékonyságának növekedése egy igen komoly tényezője ennek a folyamatnak.

2012 augusztusában vettem részt egy konferencián (Diamond Top Consult Kft., Sikeres követelés-behajtás az új Pp szerint: Fmh gyakorlati alkalmazása közjegyzői, bírói, végrehajtói oldalról címmel), ahol az új rendszert a legautentikusabb szakemberek mutatták be: dr. Szécsényi-Nagy Kristóf, a Magyar Országos Közjegyzői Kamara jogi irodájának vezetője, Dr. Kerepesy Krisztián, bíró, és Császtai Ferenc a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara ügyvezető alelnöke

Tanulmányomban az Ő előadásaira és konferencia anyagaikra támaszkodva mutatom be az új rendszert. Mielőtt azonban megvizsgálánánk az új rendszert, szeretném bemutatni a fizetési meghagyás fogalmát, és rövid történetét, ehhez Kengyel Miklós (2010, p. 256.) tankönyvét hívom segítségül:

„[910] A FIZETÉSI MEGHAGYÁSOS ELJÁRÁS FOGALMA A fizetési meghagyásos eljárás olyan nemperes eljárás, amelyben a bíróság a jogosult egyoldalú kérelmére a kötelezettet - a bizonyítási eljárás mellőzésével - a kérelemben foglalt követelés teljesítésére vagy az azzal szembeni ellentmondásra hívja fel. Ennek hiányában a fizetési meghagyás jogerőre emelkedik és végrehajtható lesz, míg ellentmondás esetén a fizetési meghagyásos eljárás perré alakul át.

[912] A JOGINTÉZMÉNY KIALAKULÁSA ÉS FEJLŐDÉSE A fizetési meghagyásos eljárást az 1893. évi XIX. törvénycikk vezette be a magyar polgári eljárásjogba. A törvényjavaslat eredeti alapeszméje, nevezetesen „a peres eljárás alakszerűségeinek mellőzésével, az eljárás lehető egyszerűsítése, gyors és olcsóvá tétele ott, ahol ezt az anyagi igazság veszélyeztetése nélkül meg lehet tenni”, száz év óta lényegében nem változott. A fizetési meghagyásos eljárás, annak ellenére, hogy a törvényhozó peren kívüli eljárásként szabályozta, belekerült az 1911. évi perrendtartásba (588-605. §). Ennek az okát a korabeli jogirodalom egyrészt abban látta, hogy a fizetési meghagyásos eljárás célja hasonló a perek, különösen a marasztalás iránti perek céljához, másrészt az eljárás könnyen átalakulhat perré. A fizetési meghagyásos eljárást, mint „a kisebb követelések érvényesítésének leggyorsabb és legegyszerűbb módját”, az 1952. évi Pp. is megtartotta (313-323. §). Miközben egy évszázad alatt a jogintézmény lényege nem változott, a fent említett jogpolitikai célok miatt a részletszabályok, különösen az értékhatár, illetve az ellenmondás feltételei tekintetében nagyon sokszor módosultak. A kilencvenes évek elején az V. Ppn. ötvenezerről százezer forintra, öt évvel később a VII. Ppn. százezerről kétszázezer forintra emelte fel a kötelezően fizetési meghagyással érvényesíthető igény értékhatárát.”

A 2009. évi L. törvény hatálybalépése óta a kérelmet a közjegyzőnél kell előterjeszteni. Ők csupán formailag ellenőrzik, és amennyiben a kérelem alakilag nem hibás, akkor kibocsátják a fizetési meghagyást. A közjegyző a követelés jogosságát nem bírálja, csupán azt, hogy a kérelem tartalmilag és formailag megfelel-e a törvényben foglaltaknak.

A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem

A fizetési meghagyás polgári jogviszonyból eredő, tág értelemben vett polgári ügy, nemperes eljárás, mely lejárt, összegszerűen meghatározott pénzkövetelés beszedésre irányul. A közjegyző a jogosult egyoldalú kérelme nyomán a kötelezett a kérelemben foglalt teljesítésére, illetőleg a kérelemben foglaltakkal szembeni ellentmondás előterjesztésére hívja fel. Ha az adós egy meghatározott határidőn belül nem él ellentmondással, akkor a közjegyző végrehajtható határozatot hoz. A közjegyző ezt a határozatot az adós meghallgatása nélkül hozza meg, amely ellen az adós ellentmondás benyújtásának segítségével védekezhet. A törvényes határidőben ellentmondással meg nem támadott fizetési meghagyás jogerőre emelkedik, jogerős ítéletté válik, mely ellen felülvizsgálatnak helye nincs. Ebben az esetben a rendkívüli jogorvoslatok közül a perújítás vehető igénybe. Jogerőre emelkedett fizetési meghagyás esetén a közjegyző elrendeli a végrehajtást.

A fizetési meghagyásos eljárást kizárólag pénzkövetelések érvényesítésre lehet igénybe venni, ugyanakkor nem tekinthető pénz fizetésére irányuló követelés érvényesítésének a zálogjogból fakadó igény zálogkötelezettel szembeni érvényesítése. A törvény egymillió forintban határozza meg a kötelező értékhatárt, tehát az ezt meg nem haladó követelések kizárólag fizetési meghagyásos eljárás útján érvényesíthetők [3. §, (2) bek.]. Szécsényi Nagy Kristóf (2012b) ebben az esetben perpótló eljárásnak tekinti, hiszen a jogalkotó per helyett nemperes eljárást biztosít az igényérvényesítés eszközül. Ennél nagyobb összeg esetén az fmh. perelhárító célú, hiszen a jogosult per helyett veheti igénybe, ezzel megpróbálhatja elkerülni a peres eljárást. Ugyanakkor a kötelezett ellentmondása esetén az fmh. perelőkészítő jellegűvé válik, hiszen ebben az esetben perré alakul.

Egy másik nagyon fontos értékhatár a 400 millió forint. A törvény szerint nem érvényesíthető fizetési meghagyásos eljárás útján az a pénzkövetelés, amelynek összege a négyszázmillió forintot meghaladja. Ez az összeg 2012. március 15-től került bele a törvénybe (Szécsényi-Nagy, 2012), és egybeesik a Pp. Ötödik részében szabályozott „kiemelt jelentőségű perek” alsó küszöbértékével. Arról azonban nem rendelkezik a törvény, hogy ezt a nagyobb összegű követelést ne lehetne több kisebb részletben követelni [3. §, (4a) bek.].

A szabályozás sajátossága, hogy nem alkalmazható fmh, ha a pénzkövetelés munkaviszonyból származik, és az ügy tárgya a jogviszony keletkezése, módosulása, vagy megszűnése. Ha csak pénzt kér a munkavállaló, de nem vitatja pl. a felmondás jogszerűségét (nem tárgya az ügynek a jogviszony megszűnése), akkor viszont máris szóba jöhet ez a megoldás [3. §, (4) bek.].

Szintén nem alkalmazható fmh., ha a pénzkövetelés a munkaviszonyból származó kötelezettségeknek a munkavállaló által történt vétkes megszegése miatt alkalmazott jogkövetkezmény, vagy fegyelmi vétség miatt alkalmazott jogkövetkezmény, ugyanakkor lehetséges megoldás, ha munkáltatói kártérítési követelés, az ugyanis nem munkáltató által alkalmazott jogkövetkezmény. A fent említett negatív esetekben a következmény az fmh. kérelem hivatalból történő elutasítása.

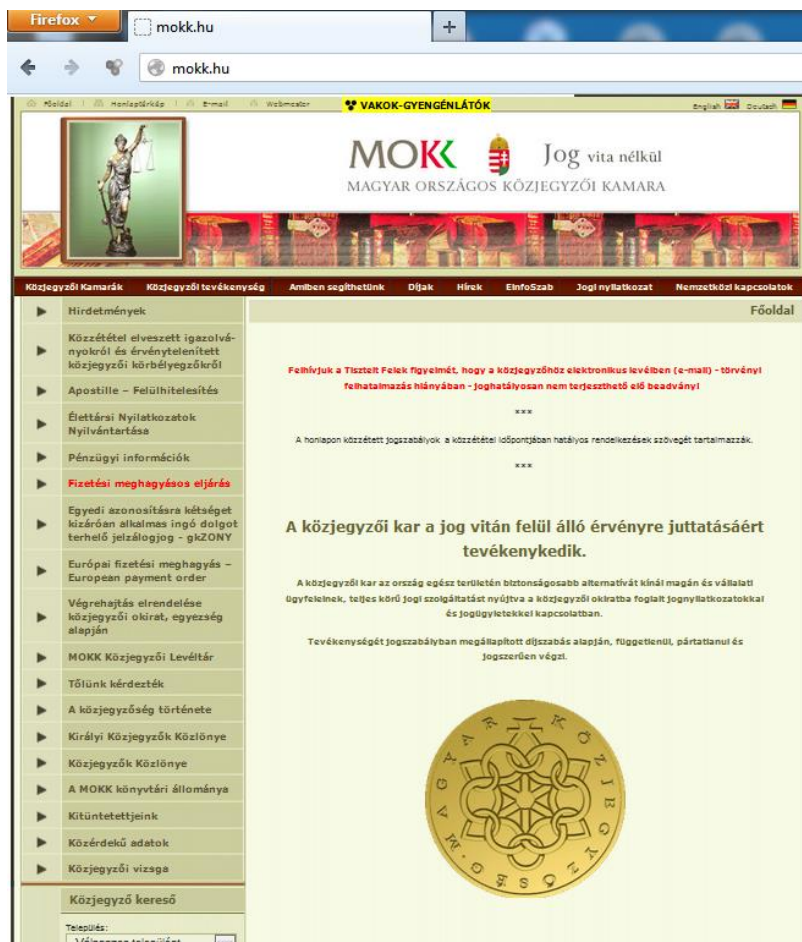
Nem vehető igénybe fizetési meghagyás abban az esetben sem, ha kötelezettnek nincs ismert belső idézési címe (lakóhely / tartózkodási hely / székhely / képviselő). Ilyen esetben is az fmh. kérelem hivatalból történő elutasítása várható. [3. §, (3) bek.]

A fizetési meghagyás benyújtására három lehetséges forma áll rendelkezésre: szóban, írásban, ez utóbbi papíron, vagy elektronikus formában. Az elektronikus forma kötelezettség jogi személyeknek (2011. 07. 01-től a társasházak kivéve minden nem természetes személynek), valamint jogi kép-

viselővel eljáró feleknek. Ők nem választhatnak szóbeli, vagy papír alapú kérelemformát. Ugyanakkor mások számára egy lehetőség, (pl. társasházak jogi képviselő nélkül, természetes személyek jogi képviselő nélkül). Ők választhatják a szóbeli, vagy papír alapú kérelmet is.

A továbbiakban az fmh. elektronikus benyújtásának lehetőségére helyezem a hangsúlyt, hiszen pont ez a forma teszi igen kényelmessé a követelésbehajtásnak ezt a módját. Az első lépés a www.mokk.hu cím felkeresése.

1. ábra: A Magyar Országos Közjegyzői Kamara honlapja

Forrás: www.mokk.hu

A rendszer használatához természetesen regisztrációra van szükség, és ezen túl rendelkezni kell minősített elektronikus aláírás létrehozásához alkalmas infrastruktúrával. Ez utóbbi igen fontos, hiszen a rendszerbe történő belépést, az adatokhoz való hozzáférést ezen keresztül tudják beazonosítani. Jómagamnak még nem volt szükségem a rendszer használatára, így a kérelem betérjesztéséhez szükséges felületet Szécsényi Nagy Kristóf által készített képen tudom bemutatni. A kérelemben szereplő adatok helyes kitöltéséért természetesen a kérelmező felel.

2. ábra: Fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem

The screenshot shows the web interface of the Hungarian Chamber of Public Notaries (MAGYAR ORSZÁGOS KÖZJEGYZŐI KAMARA) for the online cancellation of a payment order. The page title is "Fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem" (Request for cancellation of payment order). Below the title, it references the 2009 Act on the procedure for payment orders (2009. évi L. tv. 19.§-22.§).

The form is divided into several sections:

- Ügyfél** (Client): Includes fields for "Ügyfélkód:" (SZÁ:100) and "Üggyelvény típusa/Személytípus/Képviselek típusai".
- Képviselet** (Representation): Includes "Képviselet típusa" (Bankszámla adatok***) and "Képviselet neve" (Bankszámla adatok***).
- Adatok** (Data): Includes fields for "Név" (Surname, given name), "Nyilvántartási szám" (Registration number), "Cím" (Address), "E-mail" (E-mail), "Születési hely" (Place of birth), "Születési idő" (Date of birth), "Adóazonosító" (Tax ID), and "Munkaadó neve" (Employer name).
- Legközelebbi bíróság** (Nearest court): Includes a dropdown menu for "Bíróság megnevezése" (Court name) and a list of "Helyek, amelyekből a megjelölt bíróság illetékessége megállapítható" (Locations where the jurisdiction of the designated court can be determined).

There are also two "Tájékoztató" (Information) boxes on the right side of the page.

Forrás: Szécsényi Nagy (2012a)

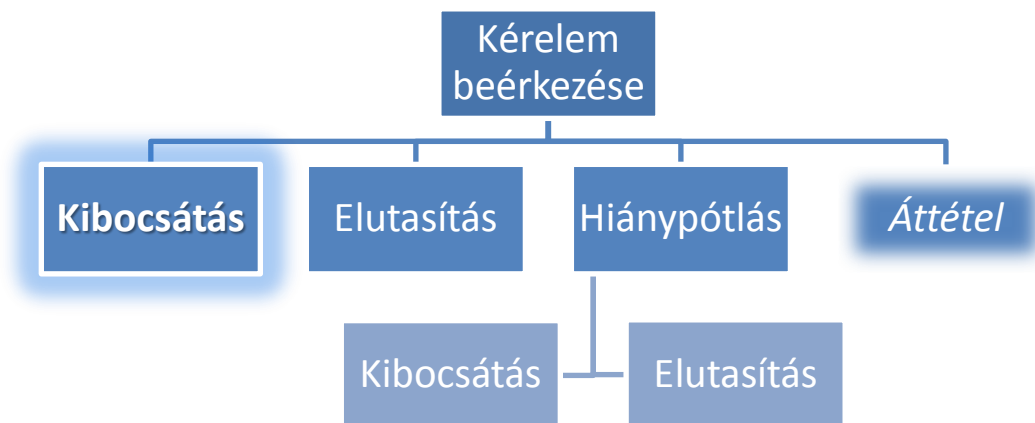
Az fmh. kérelem betérjesztéséért eljárási díjat kell fizetni, melyet bankkártyával kezdeményezett átutalással, online fizetési felület igénybevételevel lehet teljesíteni, erre egyébként a honlap a regisztrációnál szintén felszólítja az igénybe vevőt [46. §, (3b) bek.]. Az eljárási díj a pénzkövetelés járulékok nélkül számított értékének a 3%-a, legalább 5000 forint, legfeljebb 300 000 forint [45. §, (1a) bek.], de nem lehet kevesebb annyszor 1000 forintnál, mint ahány fél van [45. §, (2) bek.]. Ez az összeg nyújt fedezetet a közjegyző munkadíjára és költségeire is. Azt a természetes személyt, aki jövedelmi és vagyoni viszonyai folytán az eljárási költséget fedezni nem tudja, jogai érvényesítésének megkönnyítése végett - kérelmére - részleges vagy teljes költségfeljegyzési jog illeti meg (személyes költségfeljegyzési jog) [48. §, (1) bek.].

Az internetes rendszer automatikus hiba szűréssel rendelkezik, figyel arra, hogy minden szükséges okirat beadásra kerüljön. Addig, amíg nem hiánytalan a kérelem, nem is rögzíthető. A kérelem elektronikus úton történő benyújtása vagy szóbeli előterjesztése esetén a kérelem mindaddig nem rögzíthető a MOKK rendszerén, amíg annak előterjesztője díjfizetési kötelezettségének eleget nem tett [46. §, (1) bek.]. Túlfizetés esetén a MOKK a különbözetet visszautalja.

A közjegyző a beérkezett kérelmeket kizárólag alaki vizsgálatnak veti alá, érdemi vizsgálatot nem végez (azaz nem vizsgálja a követelés jogosságát). Elektronikus kérelem esetén erre 3 munkanap áll rendelkezésre, de a határidő nem a beadás pillanatától, hanem az eljárási díj beérkezésétől számít (ebbe természetesen nem számít bele a hiánypótlás időtartama, a törvénykezési szünet, és esetlegesen a napi 4 órát meghaladó üzemszünet sem). Az elektronikus kérelem komoly előnye a gyorsaság, hiszen papír alapú, vagy szóbeli kérelem esetén a határidő 15 munkanap. Ha a közjegyző a határidőt elmulasztja, a határidő utolsó napját követő munkanapon a MOKK rendszere útján a közjegyző nevében automatikusan kerülnek megtételre a szükséges intézkedések [23. §, (1) bek.].

A közjegyző a kérelmet a fizetési meghagyás kibocsátására nyitva álló határidőn belül megvizsgálja annak megállapítása érdekében, hogy nem kell-e a felet a hiányok pótlására felhívni, nincs-e helye az ügy áttételének vagy a kérelem hivatalból történő elutasításának, és a szükséges intézkedéseket megteszi [23. §, (1) bek.]. A következő lehetőségek állnak rendelkezésére:

3. ábra: Ügyintézés a kérelem beérkezése után

Forrás: Szécsényi Nagy (2012a)

Ha a közjegyző valamilyen hiányosságot észlel, a kérelmezőt a hiány pótlására szólítja fel, ennek megtörténte után beadványát újra megvizsgálják. Ha a jogosult követelésének érvényesítése más bíróság, vagy más hatóság hatáskörébe tartozik, a közjegyző az áttételről intézkedik.

Az alaki vizsgálat eredménye lehet a hivatalból történő elutasítás. Az elutasítás lehetséges indokairól az fmh. törvény (2009. évi L. törvény) 24. és 25 §-a rendelkezik, ezek tételes felsorolására jelen publikáció keretében nincs lehetőség, de néhány érdekesebbet kiemelnek:

- hiánypótlás nem teljesítése és emiatt a kérelem elbírálhatatlansága [24. § (11) bek.]
- a jogosult követelésének érvényesítése más bíróság vagy más hatóság hatáskörébe tartozik, de az áttétel a szükséges adatok hiányában nem alkalmazható [24. § (1b) bek.]
- fizetési meghagyás kibocsátásának a 3.§ vagy a törvény egyéb rendelkezése folytán nincs helye, mert nem pénzkövetelés, vagy zálogjogból fakadó igény [3. § (1) bek.], vagy 400 millió Ft-ot meghaladó pénzkövetelés [3. § (4a) bek.].
- ›A munkaviszonyból származó pénzkövetelés esetén, ha az ügy tárgya a jogviszony keletkezése, módosulása, megszűnése vagy a munkaviszonyból származó kötelezettségeknek a munkavállaló által történt vétkes megszegése miatt alkalmazott jogkövetkezmény, illetve fegyelmi vétség miatt alkalmazott jogkövetkezmény [3. § (4) bek.]
- a kötelezettnek nincs ismert belföldi idézési címe, vagy a kötelezettnek a meghagyást belföldi címen ismételtelen nem lehet kézbesíteni, mert meghalt (megszűnt), a bejelentett címen ismeretlen, vagy onnan ismeretlen helyre költözött. [24. § (2) bek.]

Ha a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem hivatalból történő elutasításának, vagy az ügy áttételének nincs helye, és ha nem kell a felet a hiányok pótlására felhívni, vagy a fél a hiánypótlási kötelezettségének eleget tett, a közjegyző az ellenfél meghallgatása nélkül köteles a fizetési meghagyást kibocsátani. [26. § (1) bek.] Ha a közjegyző a határidőt elmulasztja, a határidő utolsó napját követő munkanapon a fizetési meghagyás a törvény erejénél fogva a MOKK rendszere útján a közjegyző nevében automatikusan kerül kibocsátásra. [26. § (3) bek.]

A fizetési meghagyás kibocsátásnak egy fontos eseménye a kézbesítés. Ez három módon lehetséges: postai úton, elektronikusan és végrehajtó útján.

A postai úton történő kézbesítésnek komoly problémái lehetnek, különösen a tértivevényekkel. Ezek gyakran rosszul kitöltöttek, olvashatatlanok, és ennek visszaérkezése is problémás lehet, nem ritka az 1-2 hónap után visszaérkező tértivevény. A postai úton történő kézbesítés speciális esete a vélelemmel történő kézbesítés. A küldeményt vélelemmel kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett, vagy meghatalmazottja úgy nyilatkozik, hogy a küldeményt nem veszi át, vagy ilyen nyilatkozat hiányában a másodszor megkísérelt sikertelen kézbesítést követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni. Ez azért okozhat kellemetlenséget, mert ilyenkor a kötelezettnek lehetősége van még a végrehajtási szakaszban is ellentmondani.

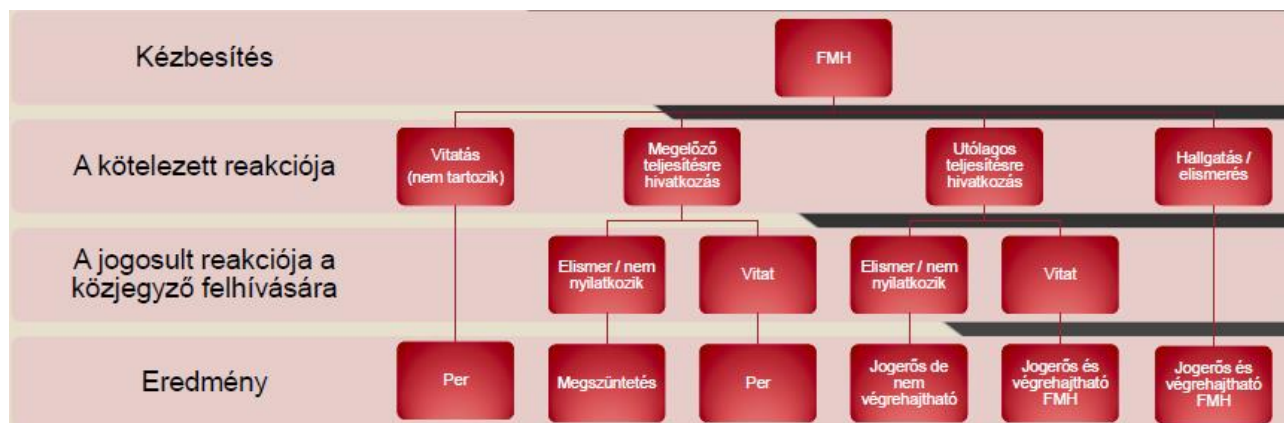
A kézbesítés sikerességének növelése céljából lehetséges végrehajtói kézbesítést igénybe venni (ezért természetesen külön díjat kell fizetni). Ebben az esetben a végrehajtó keresi fel a kötelezettet, adja át az okiratot, és közokirat készül a kézbesítésről. Így a kézbesítés nem vélelemnek minősül, hanem ténylegesnek.

Elektronikus kézbesítés 2012, október 1-től lehetséges, ha a kérelem elektronikus formában lett beadva (Szécsényi-Nagy, 2012a). Az elektronikus úton kézbesítendő irathoz a címzett az ügyel érintett regisztrációjához tartozó felhasználói felületről férhet hozzá. [16/A. § (1) bek.] Erről egyébként a MOKK rendszer emailben is értesíti. Ebben az esetben az irat átvétel minősített e-aláírással és minősített időbélyeggel történhet, az irat az átvételi elismervényben megjelölt időpontban kézbesítettnek minősül. Ha a címzett az iratot a felhasználói felületről tizenöt naptári napon belül nem veszi át, akkor az általános szabályok szerint postán történik meg a kiküldése.

A kötelezett válasza (az ellentmondás)

A fizetési meghagyás jogerőre emelkedése esetén ítélet hatályúvá válik. De mit tehet addig is a kötelezett? Ezeket a lehetőségeket mutatja következő ábra:

4. ábra: A kötelezett reakciója az fmh. kézhezvétele után

Forrás: Szécsényi Nagy (2012a)

Ha a kötelezett hallgat, nem reagál, ezzel mintegy elismeri a követelés jogosságát, így a fizetési meghagyás jogerőre emelkedik, végrehajthatóvá válik.

Ha a kötelezett vitatja a fizetési meghagyásban megjelölt követelést, lehetősége van ellentámadással élni. Ezt szakmai kifejezéssel „ellentmondásnak” nevezik. Az ellentmondás a kötelezett nyilatkozata a közjegyző felé, melyben vitatja a jogosult követelését. Erre a fizetési meghagyás kézbesítésétől számítva 15 nap áll rendelkezésre. Itt lehetőség van akár a követelés jogalapját, akár az összegét vitatni. Az ellentmondást nem kell megindokolni, az ellentmondással megtámadott jogerős fizetési meghagyás hatályát veszti, és perré alakul. Ebben az esetben a közjegyző az ellentmondásról szóló értesítést az ellentmondás beérkezésétől számított nyolc napon belül kézbesíti a jogosultnak. Ha a közjegyző a határidőt elmulasztja, az értesítés a határidő utolsó napját követő munkanapon a MOKK rendszere útján a közjegyző nevében automatikusan kerül kézbesítésre [37. § (2) bek.]

Ezzel egyidejűleg felhívja a jogosultat, hogy az értesítés kézbesítésétől számított tizenöt napon belül a bíróságnak benyújtott beadványon a peres eljárás illetékét rója le és az ügyre vonatkozó részletes tényállításait adja elő és bizonyítékait terjessze elő [37. § (3, 3a) bek.]. Ennek elmulasztása esetén a bíróság a pert megszünteti. Természetesen a közjegyző az eljárás során keletkező iratok egy másolatát (ez az ún. aktanyomat) megküldi az eljáró bíróságnak.

Ha a kötelezett az ellentmondásban arra hivatkozik, hogy az érvényesített követelést a fizetési meghagyás kézbesítését megelőzően már teljesítette, a közjegyző az ellentmondásról szóló értesítés kézbesítésével egyidejűleg felhívja a jogosultat, hogy tizenöt napon belül nyilatkozzék a közjegyzőnek a követelés fennállásáról [30. § (1) bek.]. A kötelezettnek természetesen az ellentmondásban be kell mutatnia a teljesítéssel kapcsolatos dokumentumokat (befizetési bizonylat, tranzakcióazonosító, vagy hasonló). Ha a jogosult a kötelezett állítását elismeri, vagy a felhívásra nem nyilatkozik, a közjegyző az eljárást megszünteti, ha pedig a jogosult a kötelezett állítását vitatja, akkor ebben az esetben is a perré alakulásra vonatkozó eljárási szabályok lépnek életbe.

A közjegyző az ellentmondást hivatalból elutasítja, ha az elkésett, nem az ellentmondás előterjesztésére jogosulttól származik, vagy a jogi képviselővel rendelkező fél, a vállalkozás vagy egyéb jogi személy fél azt nem elektronikus úton terjesztette elő [36. § (5) bek.]

Nem tekinthető a fizetési meghagyás megtámadásának, ha a kötelezett arra hivatkozik, hogy a követelést a fizetési meghagyás kézhezvételét követően teljesítette; ebben az esetben a meghagyás az ellentmondásra nyitva álló határidő utolsó napját követő napon jogerőre emelkedik [31. § (1) bek.].

A kötelezettnek ebben az esetben is mellékelnie kell a teljesítéssel kapcsolatos dokumentumokat. Erről a közjegyző tájékoztatja a jogosultat, és egyidejűleg felhívja, hogy tizenöt napon belül nyilatkozzék a követelés fennállásáról. Ha a jogosult a kötelezett állítását elismeri, vagy a felhívásra nem nyilatkozik, a közjegyző a jogerősítési záradékban feltünteti, hogy a követelés - vagy annak a nyilatkozattal, illetve az elismeréssel érintett része - tárgyában végrehajtásnak nincs helye. Ha a jogosult vitatja a kötelezett állítását, a fizetési meghagyás jogerőre emelkedik.

Ha a fizetési meghagyást a határidőn belül ellentmondással nem támadták meg, annak ugyanolyan hatálya van, mint a jogerős ítéletnek [36. § (1) bek.]. Ebben az esetben a közjegyző a meghagyás kiadmányát jogerősítési záradékkal látja el, és így kézbesített a jogosultnak. Erről a kötelezettet már nem értesítik.

Végrehajtás elrendelése a fizetési meghagyás alapján

Jogerőre emelkedett fizetési meghagyás esetén a végrehajtás következik. A végrehajtás elrendelésére a fizetési meghagyást kibocsátó közjegyző jogosult.

A Végrehajtási eljárás olyan nemperes eljárás, amelyben a közjegyző a végrehajtást kérő egyoldalú kérelmére a Jogerős Fizetési Meghagyás alapján az adós ellen végrehajtási lapot állít ki, ezzel elrendeli a Fizetési Meghagyás végrehajtását, és az ügyet a végrehajtás foganatosítása érdekében átadja a végrehajtónak.

A végrehajtási kérelmet az erre rendszeresített űrlapon, papír alapon vagy elektronikus úton kell benyújtani. (Végrehajtási kérelem a fizetési meghagyás jogerőre emelkedését követő 10 év után nem terjeszthető elő; e határidő elmulasztása jogvesztéssel jár [52. § (5) bek.])

A végrehajtás elrendelésére a fizetési meghagyásos eljárásnak a MOKK rendszerében rögzített adatai alapján kizárólag végrehajtási lappal kerül sor [52. § (4) bek.].

A végrehajtási lap az önálló bírósági végrehajtó hatáskörébe tartozó ügyben a MOKK rendszerén keresztül elektronikus közokiratként kerül kiállításra, és egy példányban, elektronikus úton, a MOKK és a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara elektronikus rendszerén keresztül kerül megküldésre a végrehajtónak. A végrehajtó az elektronikus közokiratról papír alapú közokirati másolatot készít [53. § (1) bek.].

5. ábra: Kérelem végrehajtási lap kiállítása iránt

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://fmh.mokk.hu/fmh/v#1284326840125execution>. The page title is 'Fizetési meghagyás - Windows Internet Explorer'. The main content area is titled 'MAGYAR ORSZÁGOS KÖZJEGYZŐI KAMARA' and contains a form for 'Kérelem végrehajtási lap kiállítása iránt'. The form is divided into several sections: '1. Közjegyző' (Public Notary) and '2-5. Felek és képviselők' (Parties and Representatives). The '1. Közjegyző' section includes fields for 'Név' (Name), 'Székhely (iroda címe)' (Registered office), 'Irányítószám' (Postal code), 'Település' (City), and 'Ország' (Country). The '2-5. Felek és képviselők' section includes fields for 'Ugyfélkód' (Client code), 'Eljárásbeli állás' (Case status), 'Személytípus/Képviselő típusa' (Party type/Representative type), 'A képviselt személy' (Represented person), 'Cégnév vagy szervezet neve' (Company name or organization name), 'Nyilvántartási szám / cégjegyzékszám' (Registration number / company registration number), 'Ország' (Country), 'Irányítószám' (Postal code), 'Település' (City), 'Közlési cím' (Mailing address), 'Tel.*' (Phone), 'Fax*', 'E-mail*', 'Anyja neve**' (Mother's name), 'Születési hely*' (Place of birth), 'Születési idő*' (Date of birth), 'Személyi azonosító**' (Personal ID), and 'Adószám**' (Tax ID). There is also a 'Személy törlése' (Delete person) button. The form is displayed in a Windows Internet Explorer browser window.

Forrás: Szécsényi Nagy (2012a)

A végrehajtó a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) alapján kényszer alkalmazásával is jogosult, egyben köteles elérni, hogy a jogerős fizetési meghagyásban szereplő pénzkövetelést az adós teljesítse.

Az önálló bírósági végrehajtót a végrehajtás foganatosításáért munkadíj és költségtérítés, az adós teljesítése esetén ezen felül behajtási jutalék, a végrehajtást kérő jogi képviselőtét ellátó ügyvédet és jogtanácsost munkadíj, költségátalány és készkiadások fedezésére szolgáló összeg illeti meg. A munkadíjat és a költséget a végrehajtást kérő előlegezi és azt, valamint a behajtási jutalékot az adós viseli.

A végrehajtási kérelem előterjesztéséért a MOKK részére - a MOKK rendszere üzemeltetési költségeinek, valamint a közjegyzők munkadíjának és költségeinek fedezése érdekében - díjat kell fizetni, melynek mértéke a díjalap 1%-a, de legalább 5000 forint, legfeljebb 150 000 forint (végrehajtási díj)

A végrehajtó a díj megfizetése után, megkezdi a végrehajtást. Amennyiben az adósnak van bankszámla száma, a végrehajtó azonnali beszedési megbízást érvényesíthet a bankszámlára, a befolyt összeget inkasszálja, amelyből a végrehajtást kérő a pénzéhez juthat.

A végrehajtó foglalhat ingatlant, autót, amelyet árvereztethet. Amennyiben az adós magánszemély, és nem rendelkezik ingósággal, abban az esetben a munkabéréből, vagy nyugdíjából tilthat le, a bér vagy nyugdíj 33%-ig. Ez esetben a végrehajtást kérő részletekben fogja megkapni a pénzét.

Felhasznált irodalom

HAJDU M. (2012): *A kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzete valamint a lánctartozás és a késedelmes fizetések alakulása.* (on-line) Gvi.hu, 2012. március 20. Hozzáférés: <http://www.gvi.hu/index.php/hu/papers/show.html?id=136> (olvasva: 2013. 03. 31.)

IMRE B. (2007): A csődmodellek története és fejlődése. *E-tudomány*. 2007. 5. évf. 3. szám.

KENGYEL M. (2010): *Magyar polgári eljárásjog*. Osiris Kiadó, Budapest.

KETSKEMÉTY L. – PÁLINKÓ É. – SZABÓ M. (2010): Kereskedelmi hitelt alakító paraméterek a magyarországi feldolgozóipari vállalatok körében. *Közgazdasági Szemle*, LVII. évf., 2010. november (994–1012. o.)

ORIGO (2011): *Ügyhátralék nélkül intézik a közjegyzők a fizetési meghagyásokat.* (on-line) 2011. 11. 13. Hozzáférés: <http://www.origo.hu/jog/lakossagi/20111113-ugyhatallek-nelkul-intezik-a-kozjegyzok-a-fizetesi-meghagyásokat.html> (olvasva: 2013. 03. 31.)

SZÉCSÉNYI-NAGY K. (2012a): *A közjegyzői fizetési meghagyásos eljárás.* Konferencia előadás. Diamond Top Consult Kft., Margitsziget

SZÉCSÉNYI-NAGY K. (2012b): *Nagykommentár a fizetési meghagyásról szóló törvényhez.* (on-line) Hozzáférés: http://books.google.hu/books?id=mvQVAgAAQBAJ&pg=PT83&lpg=PT83&dq=fizet%C3%A9si+meghagy%C3%A1s+t%C3%A1rgyi+hat%C3%A1lya&source=bl&ots=gxJWj9i-o&sig=F2C9EEXDtFKcO5eEAoMuD0al0VI&hl=hu&sa=X&ei=LWL_UuioDKXyyAOWIoHQAg&ved=0CFYQ6AEwCA#v=onepage&q&f=false (olvasva: 2013. 03. 31.)

SZÜCS N. – HAVRAN D. – CSÓKA P. (2010): Információs paradoxon a vállalkozások hitelezésében nem fizető vevő esetén. *Közgazdasági Szemle*, LVII. évf., 2010. április (318–336. o.)

TÓTH I. J. – PAPP G. – GYÜRÜ O. (2009): *KKV Körkép - A lánctartozás és késedelmes fizetések jelenségének alakulása a kis- és közepes vállalkozások körében.* (on-line) Gvi.hu. 2009. február 28. Hozzáférés: <http://www.gvi.hu/index.php/hu/papers/show.html?id=121> (olvasva: 2013. 03. 31.)

Hivatkozások

---

¹ <http://www.dbhun.hu>

² <http://www.qcresearch.co.uk/indexhun.html>

³ <http://www.soliditet.hu>